

Krimiooperi “Cardillac” külalissolist Jyrkki Anttila – mehiste hobidega tenor

20. jaanuar 2016

<http://kultuur.postimees.ee/3475331/krimiooperi-cardillac-kulalissolist-jyrkki-anttila-mehiste-hobidega-tenor>

Riina Luik, kultuuriajakirjanik

Jyrkki Anttila kehastab ooperis "Cardillac" Ohvitseri Foto: Harri Rospu

Eesti ooperisõpradel on olnud võimalus osa saada suisa kahest meie ülelahenaabrite särava tenori – Jyrkki Anttila – ülesastumisest Estonias, ning nii „Cardillac“ kui „Tannhäuser“ on publiku poolt soojalt vastu võetud. Jyrkki Anttila on taas Estonia laval veebruarikuu „Cardillaci“ etendustes. Kuid Anttila pole ainult suurepärase artist, vaid ka ooperilaulja kohta üsna ebatavaliste ja mitmekülgsete hobidega mees.

Millal ja kuidas lauljatee teid esmakordselt Eestisse tõi ja kas selles olid mingid teened ka teie õpetajal Jaakko Ryhänenil?

Ei, Jaakkol sellega otseselt midagi tegemist ei ole, kuigi ilmselt pidas tolelaegne ooperijuht Mart Mikk enne minu kutsumist Jaakkoga nõu, et uurida Soome lauljate kohta, ning oletan, et ta käis mind Soome Rahvusooperis kuulamas, enne kui koostööettepaneku tegi. Jaakko oli minu õpetaja Sibeliuse Akadeemias, tunneme teineteist enam kui kakskümmend aastat ning isegi nüüd, kui pidin tegema Tristani rolli Soome Rahvusooperis, käisin temaga nõu pidamas. Oleme teinud koos ka ühe toreda kontserdikava.

Teie koduteater ongi Soome Rahvusooper, lisaks on teil kaks osatäitmist Estonias, kas sinna kõrvale veel midagi mahub?

Tegelikult olen ma tänavu maikuust alates oma senises koduteatris aja maha võtnud ning keskendunud produtsenditööle, augustis sai lavaküpseks Franz Lehári operett „Krahv Luxemburg“, kus laulsin ise peaosalist Renéd. Soomes lähevad juba kolmandat aastat

täissaalidele „Kolme tenori“ kontserdid ning oleme teinud kontserdikava koos Jaakko Ryhäneni ja Seppo Hoviga – legendaarsed mehed mõlemad ning needki kontserdid on meie suureks rõõmuks läinud täissaalidele.

Olete olnud või olete mitme festivali kunstiline juht. Mis õigupoolest paneb üht tippolisti võtma enda kanda sellise mastaapsusega organisatsioonilise töö?

Olen mitmed neist ülesannetest tänaseks maha pannud ja keskendun peaaesjalikult laulmisele või ettevõtmistele, mis mind ennast väga köidavad – Estonia pakkumine oli just selline. Mulle väga meeldib selle maja juhtimis- ja suhtluskultuur ning see, kui lodusalt ja kiiresti asjad käivad. Lisaks on teie teatrimajas väga hea hingus, suurepärase atmosfäär, mis pole lauljale sugugi vähetähtis – see loob tööks head eeldused.

Kas teil tõesti on maailmas, kus kõik-teevad-kõike, võimalus valida ja teha vaid seda, mida te tahate?

Tuleb tunnistada, et praegu tööd on, ja isegi palju. Kuid ma pingutan iga päev selle nimel, et tööd oleks ka tulevikus. See tähendab, et osalen endiselt aktiivselt ettelaulmistel, alles hiljuti naasin Saksamaalt. Kuid ma olen rohkem mures klassikalise muusika tuleviku pärast. Seda ei kuule enam peaaegu üldse telest, liiga harva kõlab see ka raadios (kui jätta välja klassikakanal). Noored ei kuule ega näe oopereid ega orkestreid ning kui nad ei satu ooperisse või kontserdisaali (ja miks nad peakski, kui nad pole sellist muusikat kordagi kuulnud?), kasvavad nad üles ilma, et üldse teaksid, kuidas selline muusika kõlab. Kõikjal mürtsub vaid „umpsa“, rokk või popp, kuid selle pahupool on tihti see, et neil inimestel puudub häälekool ning laiemal kuulajaskonnal ei ole isegi võimalust teada saada, kui kaunilt võib kõlada koolitatud hääli, millist ilu see endas kätkeb.

Kas ka Soome teleprogrammid on tõmmanud koomale klassikalise muusika tutvustamist?

Meil on eri kanalite peale kokku viis sellist saadet, kus võiks klassikalist muusikat propageerida, kuid maitseelistused ja huvi on saatejuhtidel muutunud. Tänapäeval on nii lihtne lavale ja telesse pääseda – piisab sellest, kui sa n-ö lihtsalt hakkad lauljaks.

Mõned aastad oli Soome Rahvusooperil mastaapne projekt, mille raames kutsuti maapiirkondade õpilasi ja õpetajaid ooperisse. Kas see projekt on veel elujõus?

Nüüd on pigem see suund, et ooperimaja rahvas teeb väljasõite maakondadesse ja õpilased kaasatakse aktiivselt mängu – lastest tehakse ooperikoor ning nad tunnevad end seeläbi osalistena.

Teie repertuaar on aukartusäratav ja pole vist jäänud laulmata ühtegi rolli, millest olete unistanud?

Tannhäuser oli siiski üks neist rollidest, millest olin unistanud ja tore on, et sain selle võimaluse just Tallinnas. Nagu juba ütlesin, on Estonias väga hea tööatmosfäär ning kui Vello Pähn on dirigendipuldis, oled nagu Vanajumala selja taga. Muidugi on meil ka suurepärase koosseis. Kogu suvi oli minu jaoks nagu üks suur pidu, kui seda ette valmistasime.

Kas on olnud ka mõni roll, mis on end väga raskelt kätte andnud, või roll, mis peegeldab justkui teie enda hingeseisundit?

Eks see n-ö raskelt kätte tulev roll on just see, millega sa parasjagu tegeled, eriti kui laulad seda esimest korda. Praegu on kõik mu meeled hõivatud oma uue kangelase Tristaniga – kui selle nii tehtud saan, nagu ma oma vaimusilmas ette kujutan, siis võin küll öelda, et üks suur unistus on täitunud. Olen laulnud väga nõudlikke rolle, nagu Cavaradossi („Tosca“), Siegmund („Valküür“) või Don José („Carmen“) – need on ebatavalised kangelased ja mulle väga meeldib, et tänapäeva ooperis ei pea sa ainult laulma oma kangelast kuulajatele arusaadavaks, vaid sul on võimalus kasutada ka kogu draamakunsti arsenali.

Kuidas jõuda nende kaugetel sajanditel loodud kangelaste hingeelu mõistmiseni?

Ma olen ise üsna vanamoodne inimene ja mulle meeldib minna rollides ajas tagasi, sukelduda aega, mis nii tohutult erineb meie tänapäevast.

Mitte kaua aega tagasi ütles Estonias külalissolistina üles astunud sopran Kristiane Kaiser, et tal võtab üksjagu aega ajaloolistesse rollidesse sisseelamine. Teie puhul oleks vist õigem küsida: kui kaua võtab aega, et rollist tänapäeva naasta?

Mul ei ole argipäeva naasmine mingi probleem: laskun taevast maa peale kärmelt juba ainuüksi seetõttu, et mul on kodus kolm vahvat pisipõnni. On muidugi tore olla n-ö neis lavamuinasjuttudes osaline, tihti ka pearollis, kuid ma tõesti naudin samavõrd oma argielu, mul on palju hobisid ja huvisid, mulle meeldib olla tegus. Muu hulgas olen kirglik hobikalamees: alles võtsin järvest oma võrkudega koha ja siiga välja – päris korralik saak oli!

Ja tõelise soomlasena on suusad kogu aeg ukse kõrval hanges valmis?

Muidugi! Ma olen osalenud enam kui kaksikümmend aastat suurtel suusamaratonidel, armastan suusatamist väga ning selle juurde sobib suurepäraselt veel üks hobi: olen ka jahimees. Nii et mitte ainult suusad, vaid ka jahipüss on kogu aeg valmis!

Kas üks põhjus, miks ooper noori ei kõneta, ei või olla see, et nende elus kangelased ja mehised väljakutsed puuduvad? Liigutakse aina pehmemate väärtuste suunas ning aatelised ja mehised mehed jäävad kaugeks ja nüüdisooperite kangelased on pigem antikangelased?

Olen täiesti nõus. Mulle tundub, et tänapäeva inimestel tõesti puuduvad kangelaslikud eeskujud või üldse arusaam, et selliseid eeskujusid oleks vaja. Keskendutakse vaid iseendale ja väga harva mõeldakse sellele, et see, mida sa oskad või teed, võiks ka kellelegi teisele rõõmu valmistada ja midagi pakkuda. Ma ei mõtle siinkohal mitte vana aja suuri rahvuskangelasi või ooperikangelasi, vaid täiesti tavalisi argielus olulisi asju ja omadusi, mis on kangelastele üldisemalt omased: väärikus, suuremeelsus, heasoovlikkus, ennastsalgavus. Oma argielus kohtame sellist käitumist aina harvemini.

Rääkides klassikalise muusika tulevikust, küsin otse: kui te oleksite Soome kultuuriminister, mida te siis esimeste asjadena teeksite?

Panustaksin sellele, et toetada loovinimesi, kellel on initsiatiivi, ideed ja tahet midagi kultuurivallas ära teha. Ilma riigi toeta on iga taoline ettevõtmine väga suur risk:

kannad tohutut moraalset ja materiaalist vastutust. Enamasti leiavad sellised ettevõtmised aset pealinnast väljaspool ning neil on oluline roll kultuuri kättesaadavusel ja inimesteni toomisel. Me ei saa panustada ainult meelelahutusele, seda enam, et see ei asenda iialgi kõrgkultuuri. Kuid ega keegi meie eest seda tööd ära tegema ei tule – just needsamad inimesed, kes ise klassikalises muusikas on, saavad panustada ja peavad panustama, et see kunstiliik kestma jääks. Nad vajavad seejuures kahtlemata riigi tuge. Hea näide on see, kui tööme väikeses Lohjas lavale „Krahv Luxemburgi“ – kui palju oli saalis noori ja kui soojalt etendus vastu võeti! Kui leidub neid, kes „valgustustööd“ tahavad teha, tuleb neid toetada, sest inimeste kultuurihuvi ei ole kuhugi kadunud.

Olete välja andnud mitu helikandjat. On stuudiotöö pigem rõõm või kohustus endast jälg maha jätta?

Salvestamine on väga tore ettevõtmine, seda enam, et see pole tänapäeval enam nii hirmkallis. Sellest protsessist on aga peale rõõmu alati midagi kasulikku õppida, näiteks kuuled oma häält palju paremini kui kontserdisaalis või ooperilaval.

Kas teadsid, et ...

Paul Hindemithi briljantne krimiooper „[Cardillac](#)“ on Rahvusooper Estonia laval 11., 19. ja 25. veebruaril. Nimiosas Rauno Elp, dirigeerib Vello Pähn. Lisainfo: www.opera.ee

Cardillac on kullassepp, kes meisterdab enneolematult imelisi ehteid. Olles neisse haiglaselt kiindunud, tapab ta oma kliendid, et ehteid tagasi saada. Ooperi põhiküsimus keerleb probleemi ümber, kas paljastada linnaelanikele armastatud kunstniku tõeline pale? Kunstniku seos mõrvadega tuleb ilmsiks alles siis, kui Cardillac oma teod üles tunnistab, mispeale hullunud rahvamass ta tapab. Cardillaci tütar selgitab rahvale, et mõrvade taga oli hoopis tema isa suur iluarmastus – sellele järgneb ülistav kiidulaul kunstile ja ilule.